

Polskie konstytucje

- [Wprowadzenie](#)
- [Film](#)
- [Interaktywne ćwiczenia multimedialne](#)
- [Podsumowanie](#)
- [Słowniczek](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Wprowadzenie

Konstytucja, jako ustawa zasadnicza, jest najważniejszym aktem prawnym na terenie państwa. Reguluje całokształt ustroju politycznego państwa, określa istniejące w nim organy władzy i relacje między nimi. Zawiera też zbiór najważniejszych praw, wolności i obowiązków obywateli.

Już wiesz

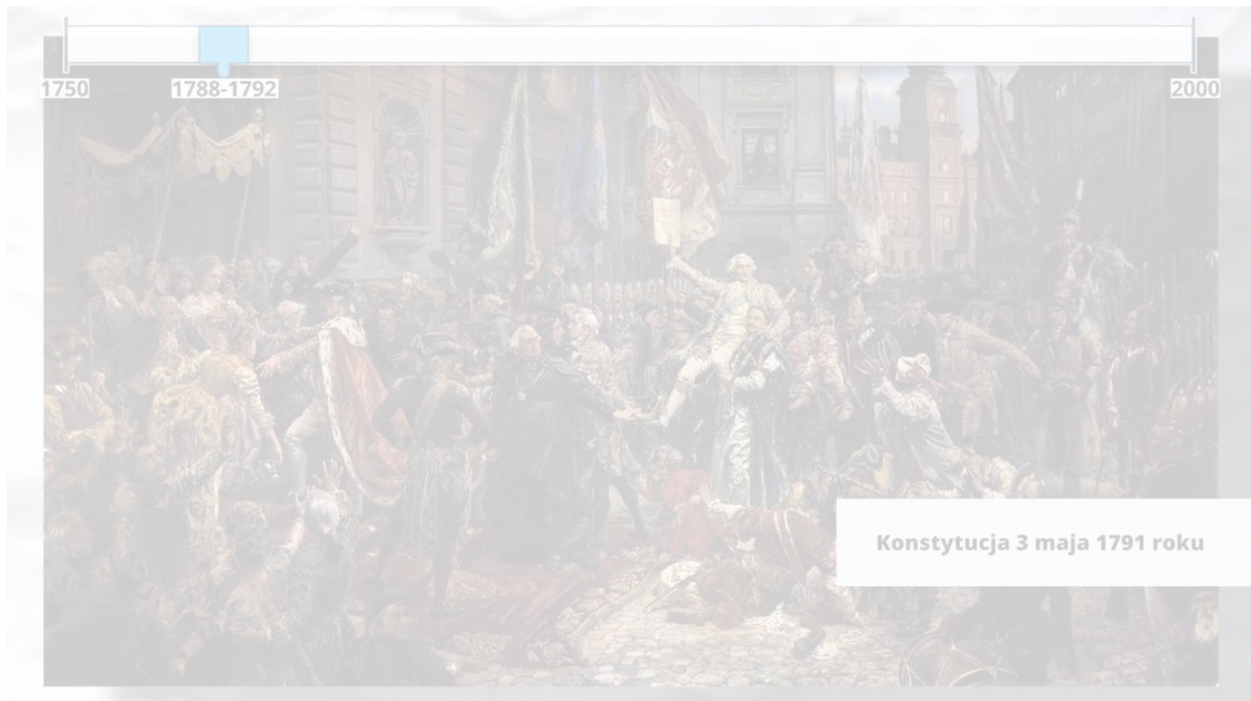
Przed zapoznaniem się z e-materiałem należy umieć:

- wyjaśnić pojęcia demokracja, autorytaryzm i republika;
- przedstawić okoliczności uchwalenia najstarszej konstytucji na świecie i najstarszej polskiej konstytucji;
- wymienić i wyjaśnić główne idee polityczne epoki oświecenia.

Nauczysz się

- przedstawić historię polskich konstytucji;
- wymienić organy władzy utworzone na mocy kolejnych polskich konstytucji;
- scharakteryzować najważniejsze zasady ustroju państwa polskiego na podstawie polskich konstytucji;
- omówić rolę konstytucji w polskim systemie aktów prawnych.

Film

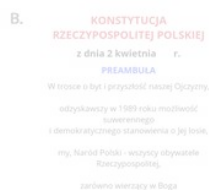
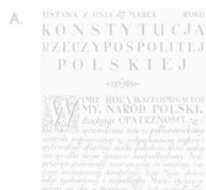
Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D1qqrX2R5>

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 4.0.

Interaktywne ćwiczenia multimedialne

Ćwiczenie 1

Poniżej znajdują się zdjęcia prezentujące polskie konstytucje. Uporządkuj je chronologicznie. W tym celu ułóż litery w odpowiedniej kolejności.

[Źródło grafik: domena publiczna]

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D1FEZgkLd>

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 4.0.

Podsumowanie

Podsumowanie

1. Dzieje polskich konstytucji należą do najdłuższych na świecie.
2. Najstarszym polskim dokumentem regulującym kwestie związane z ustrojem państwa były Prawa kardynalne z 1768 r.
3. Polskie konstytucje to Konstytucja 3 maja z 1791 r., konstytucja marcowa z 1921 r., konstytucja kwietniowa z 1935 r., konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z 1952 r. oraz konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r.
4. W okresie rozbiorów funkcjonowały ustawy konstytucyjne narzucone przez siły zewnętrzne – konstytucja Księstwa Warszawskiego z 1807 r. narzucona przez cesarza Francuzów Napoleona I i konstytucja Królestwa Polskiego z 1815 r. narzucona przez cara Rosji Aleksandra I.
5. W dziejach polskiego konstytucjonalizmu wyróżniamy także ustawy konstytucyjne tymczasowo regulujące sprawy ustroju państwa. Są to tzw. Małe konstytucje uchwalone w 1919 r., w 1947 r. i w 1992 r.

Słowniczek

konstytucja

akt prawny nazywany często ustawą zasadniczą; jest najwyższym aktem normatywnym, określającym fundamentalne zasady ustroju politycznego, społecznego i ekonomicznego państwa

preambuła

wstęp do ważnego aktu prawnego; zwykle poprzedza treść zasadniczą umów międzynarodowych, konstytucji; w jej treści zawarte są okoliczności powstania ustawy, a także cele i motywacje, które doprowadziły do powstania danego dokumentu

Straż Praw

organ władzy wykonawczej ustanowiony przez Konstytucję 3 maja; w jej skład wchodził król, prymas, pięciu ministrów, dwóch sekretarzy (bez prawa głosu)

trójpodział władzy

idea polityczna i model organizacji państwa, który zakłada, że władzę wykonawczą, ustawodawczą oraz sądowniczą są oddzielone i działają poprzez niezależne od siebie organy

Zgromadzenie Narodowe

organ konstytucyjny złożony z członków Sejmu i Senatu wspólnie obradujących; jego członkowie są sobie równi bez różnicowania na posłów i senatorów

Dla nauczyciela

Scenariusz

Autor

Learnetic

Temat zajęć

Polskie konstytucje

Grupa docelowa

VIII klasa szkoły podstawowej (II klasa gimnazjum)

Ogólny cel kształcenia

Uczeń:

- przedstawia dzieje polskiego konstytucjonalizmu.
- wymienia i wyjaśnia zasady ustrojowe III Rzeczypospolitej.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- 1) porozumiewanie się w języku ojczystym;
- 4) kompetencje informatyczne;
- 5) umiejętność uczenia się;
- 6) kompetencje społeczne i obywatelskie;
- 7) inicjatywność i przedsiębiorczość;
- 8) świadomość i ekspresja kulturalna.

Cele (szczegółowe) operacyjne

Uczeń:

- wymienia polskie konstytucje i przedstawia okoliczności ich uchwalenia;
- wyjaśnia główne założenia ustrojowe wcześniejszych konstytucji państwa polskiego;
- omawia najważniejsze zasady ustroju państwa polskiego w myśl Konstytucji z 1997 r.

Metody/techniki kształcenia:

- rozmowa nauczająca
- wykład
- film
- analiza SWOT
- ćwiczenia interaktywne

Formy organizacji pracy:

- praca zbiorowa
- praca grupowa

Przebieg lekcji

Faza wprowadzająca

1. Nauczyciel podaje temat i cele zajęć.
2. W krótkiej rozmowie nauczającej nauczyciel przypomina, czym jest konstytucja i jaką rolę ten dokument odgrywa w hierarchii państwowych aktów prawnych.

Faza realizacyjna

1. W krótkim wykładzie nauczyciel przedstawia sytuację polityczną Rzeczypospolitej w II połowie XVIII wieku. Omawia okoliczności wyboru Stanisława Augusta Poniatowskiego na króla i działalność reformatorską władcy w pierwszych latach panowania. Zwraca też uwagę na reakcje państw sąsiednich, dążących do utrzymania anarchicznego status quo w Rzeczypospolitej.
2. Następnie nauczyciel informuje uczniów, że obejrzą oni fragment filmu, w którym znajdują się informacje dotyczące pierwszych ustaw konstytucyjnych, obowiązujących na ziemiach polskich w XVIII i XIX wieku.
3. Uczniowie oglądają fragment filmu (0:00-2:13).
4. Po projekcji fragmentu filmu nauczyciel zachęca uczniów do oceny zasad ustrojowych Rzeczypospolitej wymienionych w Konstytucji 3 maja oraz do wskazania mocnych i słabych stron tego dokumentu. Zwraca też uwagę na fakt, że obowiązujące na ziemiach polskich w XIX wieku ustawy konstytucyjne nie były opracowywane przez Polaków i choć pod wieloma względami dorównywały, a nawet przewyższały Konstytucję 3 maja, to jednak czynnikiem inicjującym ich powstania były siły obce.

5. Następnie poleca uczniom wykonać ćwiczenia interaktywne oznaczone numerami 1-2. Mają one usystematyzować dotychczasową wiedzę uczniów. Po ich wykonaniu nauczyciel wspólnie z uczniami omawia te ćwiczenia.
6. Nauczyciel przypomina okoliczności odzyskania niepodległości przez Polskę oraz okoliczności przejęcia władzy zwierzchniej nad państwem przez Józefa Piłsudskiego. Wyjaśnia, że procesowi tworzenia podstaw ustrojowych Rzeczypospolitej towarzyszył konflikt między obozem skupiającym zwolenników Józefa Piłsudskiego oraz zwolenników Romana Dmowskiego. Spór ten zaważył na kształcie pierwszej konstytucji II Rzeczypospolitej. Ona z kolei miała ogromny wpływ na wydarzenia, do jakich doszło w 1926 roku, a w konsekwencji zaważyła na kształcie kolejnej ustawy zasadniczej, uchwalonej w 1935 roku.
7. Nauczyciel dzieli uczniów na dwie grupy i rozdaje arkusze analizy SWOT. Zadaniem uczniów będzie dokonanie charakterystyki ustaw zasadniczych II Rzeczypospolitej pod kątem zachowania idei trójpodziału władzy i uprawnień posiadanych przez poszczególne organy władzy.
8. Uczniowie oglądają fragment filmu (2:14-3:43).
9. Po projekcji fragmentu filmu uczniowie uzupełniają arkusze analizy SWOT. Po upływie wyznaczonego czasu (ok. 10 minut) przedstawiciele grup odczytują informacje zapisane w arkuszach.
10. Nauczyciel poleca uczniom wykonać ćwiczenia interaktywne oznaczone numerami 3-6. Mają one usystematyzować dotychczasową wiedzę uczniów. Po ich wykonaniu nauczyciel wspólnie z uczniami omawia te ćwiczenia.
11. Nauczyciel przypomina okoliczności, w jakich komuniści przejęli władzę w Polsce. Zwraca uwagę, że w okresie tym nie obowiązywała idea trójpodziału władzy. Zabrakło też innych, demokratycznych podstaw ustrojowych, na jakich powinno opierać się państwo. Zostały one przywrócone dopiero po 1989 roku, a proces ten trwał aż do 1997 roku, kiedy uchwalono obowiązującą do dzisiaj Konstytucję.
12. Uczniowie oglądają fragment filmu (3:44-8:14).
13. Po projekcji filmu nauczyciel wspólnie z uczniami analizuje najważniejsze zasady ustrojowe państwa zawarte w I rozdziale Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.
14. Następnie uczniowie wykonują ćwiczenia interaktywne oznaczone numerami 7-10. Mają one usystematyzować dotychczasową wiedzę uczniów. Po ich wykonaniu nauczyciel wspólnie z uczniami omawia te ćwiczenia.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel zachęca uczniów do sporządzenia rankingu polskich konstytucji ze względu na realizację w nich podstawowych zasad, na jakich opierać się powinien ustrój państwa.
2. Nauczyciel inicjuje pogadankę w celu omówienia i utrwalenia zagadnień poruszonych w filmie i na zajęciach.

Praca domowa

Dzieje polskiego konstytucjonalizmu należą do jednych z najdłuższych na świecie. Nasze państwo może pochwalić się utworzeniem wielu ustaw zasadniczych. Korzystając z metody projektu przygotujcie prezentację dotyczącą tych konstytucji. Powinny się w niej znaleźć informacje dotyczące okoliczności powstania i uchwalenia danej konstytucji, postaci związanych z daną konstytucją zasad ustrojowych państwa w myśl danej konstytucji, okoliczności odwołania danej konstytucji. Prezentacja może mieć dowolną formę (film, pokaz slajdów, plakat) i powinna zawierać różnorodne materiały (ilustracje, wykresy, schematy, opisy).

Metryczka

Tytuł

Polskie konstytucje

Temat lekcji z e-podręcznika, do którego e-materiał się odnosi

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Przedmiot

Wiedza o społeczeństwie

Etap edukacyjny

II szkoła podstawowa (III gimnazjum)

Podstawa programowa

11. Rzeczpospolita Polska jako demokracja konstytucyjna. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, co to znaczy, że konstytucja jest najwyższym aktem prawnym w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) omawia najważniejsze zasady ustroju Polski (suwerenność narodu, podział władzy, rządy prawa, pluralizm);

3) korzystając z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej omawia podstawowe prawa i wolności w niej zawarte;

Nowa podstawa programowa

XI. Demokracja w Rzeczypospolitej Polskiej. Uczeń:

2) wyjaśnia zasadę suwerenności narodu; przedstawia sprawy, które mogą być poddane pod referendum; wymienia referenda ogólnokrajowe, których wyniki były wiążące, oraz referenda lokalne we własnej społeczności, które były ważne;

4) wyjaśnia zasadę pluralizmu politycznego; wymienia partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej oraz w organach stanowiących samorządu terytorialnego; przedstawia cele działania partii politycznych oraz wykazuje, że konkurują one w życiu publicznym; znajduje informacje na temat działań wybranej partii (jej struktur regionalnych lub centralnych);

6) wyjaśnia zasadę państwa prawa, w tym zasady niezależności sądów i niezawisłości sędziów; wyjaśnia podział na sądy powszechne i administracyjne oraz zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego; przedstawia, w jakich sprawach orzeka sąd rejonowy;

7) wyjaśnia zasadę konstytucjonalizmu; podaje szczególne cechy konstytucji; znajduje w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przepisy dotyczące wskazanej kwestii; podaje kompetencje Trybunału Konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej;

Kompetencje kluczowe

Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE z 18.12.2006 w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie:

1) porozumiewanie się w języku ojczystym;

4) kompetencje informatyczne;

5) umiejętność uczenia się;

6) kompetencje społeczne i obywatelskie;

7) inicjatywność i przedsiębiorczość;

8) świadomość i ekspresja kulturalna.

Cele edukacyjne zgodne z etapem kształcenia

Uczeń:

- omawia proces powstawania i uchwalania Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r.;
- przedstawia struktury obowiązującej ustawy konstytucyjnej;
- wskazuje najważniejsze zasady ustrojowe zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r.;
- umie sprecyzować wartości, do których odwołuje się preambuła;
- zna dzieje prawa państwowego w Polsce - od praw kardynalnych do obecnej Ustawy Zasadniczej;
- poznaje historię polskich konstytucji.

Powiązanie z e-podręcznikiem

https://www.epodreczniki.pl/reader/c/224395/v/23/t/student-canon/m/j00000087ZB1v24#j00000087ZB1v24_00000008

http://www.epodreczniki.pl/reader/c/223790/v/latest/t/student-canon/m/j0000008VTB6v32#j0000008VTB6v32_0000004Q